

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

2. De peccatis, quæ co[n]tra spe[m] co[m]mittu[n]tur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Ad argumentum verò aliorum respondeo: Spem esse desperationi cōtrariam, non quatenus spes est qualitas quædam supernaturalis in mentem diuinitus infusa, sed vt est habitus quidam ad sperandum datus: & dicimus spem per desperationem excludi, non tanquam per causam, quæ vim suam, & potestatem in spem ipsam exercent: sed tanquam per actum pugnantem cum actu sperandi, ad quem datur spes. Deus igitur spem admittit, cum quis desperat, non solum quia is, qui desperat, id mereatur, sed etiam quia eliciat actum pugnantem cum actu sperandi, ad quem actum, spem dederat Deus.

Cap. II.

De peccatis, quæ contra Spem committuntur.

Primo queritur, Quo pacto Spei, Timor Domini opponatur? Respondeo, ita opponi, quod Spes est boni futuri, magni, & ardui: Timor verò est mali futuri probabiliter impendentis, & quod putamus ægrè, ac difficile posse nos euadere, subterfugere, & vincere. Deinde, spe animus dilatur, nam desiderio se fundit, expandit, ac porrigit. Timore verò concussus contrahitur, confringitur, cōprimitur. Timor igitur opponitur Spei, & ratione rei obiectæ, & ratione actuum contrariorum, & effectuum.

Secundo queritur, Quid in sacris literis Timor Domini significet; præsertim cum dicitur Proverb. i. Timor Domini, principium sapientiæ: & Prouer. 9. Principium sapientiæ, timor Domini. Psalm. 111. Initium sapientiæ timor Domini. Eccles. 1. Timor Domini expellit peccatum. Iob quoque 28. Ecce, timor Domini, ipsa est sapientiæ. Item Ecclesiastici 1. Plenitudo sapientiæ est timere Deum, & corona sapientiæ timor Domini, & sapientiæ disciplina timor Domini. Item cap. 19. eiusdem libri Omnis sapientiæ timor Domini. Vnde eiusmodi loci, quibusdam ingerunt difficultatem, quoniam potius è contrario sapientiæ est initium timoris Dei. Sapientiæ enim est cognitio ex fide progenita, & Fides docet, quo modo Deum timeri oporteat. Sed respondet S. Thomas 2. 2. q. 19. ar. 7. Initium sapientiæ esse timorem Dei, non quod ex timore Dei sapientiæ generetur, & existat, cum potius contra fiat, sed quod primus Sapientiæ effectus sit timor Dei. Ita vt sensus sit: Initium sapientiæ, hoc est, Primū quod incipit in nobis operari vera Dei cognitio, est Deum timere: vel, Primū legis, & Sapientiæ præceptum est de timore Dei.

Cæterum annotandum est his locis, & toto libro Sapientiæ accipi sapientiā non pro nuda, & simplici Dei cognitione, sed pro ea, quæ est cum bono voluntatis affectu, studijs, & operibus coniuncta. Rursus, Timor Dei sæpè in sacris literis sumitur, non pro metu mali futuri, quo animus percussus, curis, & molestijs anxio, & sollicitè vexatur, ac præmitur; sed pro reuerentiā, pietate, & religione in Deum, qua quis summam Dei Maiestatem sibi ante oculos ponens, veneratur, & suspicit, sese illi intimo ex corde subiiciens, & in omnibus morem gerere studens. Vnde LXX. Timorem Domini aliquando vertunt & reuerentiam, id est, Dei pietatem. Sensus igitur scripturæ citatæ est: Initium sapiendi, & bene agendi, est vera pie-

tas, & religio in Deum: siue, Ad sapientiā vera viā, est pietas in Deum, sic etiam Psalm. 18. Timor, ait Propheta, Domini sanctus permanset in sacrum saculi: quasi dicat, Pietas, & religio in Deum, est munda, & sancta, & quæ perpetuo in ipsis Beatorum spirituum mentibus permanet. Et hoc modo sumitur etiam Timor Domini, quem sacra litera Christo tribuunt, & Beatis cæli habitatoribus. Nec enim Beati illi Spiritus, ac cælestis Patris ciues, cum Deum diligant necessario, peccare amplius, aut mali aliquid pati vllatenus queunt, nec à felicità, quam sunt consecuti, decidere, & proinde mala propriè non timent, reuerentur tamen Deum, vt summum rerum omnium Dominum, Imperatorem, ac Principem immense Maiestatis, & potestatis; cui se suppliciter submitunt, parati ad parendum in omnibus.

Tertio queritur, Quotuplex timor à Theologis constituitur? Respondeo cum S. Thomas 2. 2. q. 19. ar. 2. triplicem constitui: Primus, est Timor filiorum: Secundus, seruorum: Tertius, mundanorum hominum. Quos timores S. Thomas ita distinguit, ac finit. Timor filiorum est, quo quis timeat malum culpæ, ne Deum communem parentem offendat, iniuriam boni filij, qui times patri penitus displicere. Timor seruorum est, quo quis metu gehennæ a peccato deterretur, iniuriam seruorum, qui metu verberum, ac pæne formidare oderunt peccatum factitare. Mundanorum verò timor est, quo quis, ne subeat ignominiam, & delectus, ne infamiam contrahat, aut ne sustinere cogatur corporis dolores, vel ne bonorum iustorum faciat, virtutis officium more mundanorum hominum prætermittat, ac negligat. Durandus in 3. dist. 34. q. 4. & 5. aliter philosophatur. Timor, inquit, filiorum est, quo quis times cælestem beatitudinem amittere, in modum filij, verentis patrem à se abalienari, aut se à paterna præsentia distungi. Timores verò alios definit, vt S. Thomas, à quo in primo timore definiendo differt, quod timor, inquit, non est peccati, quod quia propria voluntate contrahitur, non propriè timeatur: timeamus enim mala, quæ nobis impendent, & quæ non nisi cum difficultate, & labore possumus deuotare, non ea, quæ liberum est nobis propulsare, si velimus. Et ideo colligit Durandus, omnem timorem versari circa malum pœnæ. At verò cum S. Thomas docet, Timorem filiorum esse peccati metū, nomine peccati non intelligit id, quod scilicet, & de industria committitur, sed quod infirmitate naturæ, vel per ignorantiam, vel operæ dignitatis, vel improborum hominū hortatu, prece, suasionem, & impulsu committitur. Timore igitur filiorum timeamus quoslibet peccati occasiones, quibus ad peccandum allicimur, mouemur, & fletemur.

Quarto queritur, An timor seruorum sit ex suo genere & natura malus? Respondeo, cum S. Thomas 2. 2. q. 19. ar. 4. nequaquam: neque enim iustus peccat, cum gehennæ supplicia veritus, sese in virtutis officio continet. Est enim rationi consentaneum, vt cruciatus naturæ aduersos & noxios formidemus, & quantum possumus euitemus, ac fugiamus. Nec, quia huiusmodi timor est seruorum & peccatorum hominum, continuè efficitur, vt sit malus, & vitiosus. Nihilominus, cū hic timor id habet ex parte rei obiectæ, quod est proprium tantummodo seruorum, tunc ratione circumstantiæ adiunctæ, malus est: vt cum quis à peccato se

continet,

continet, vel à peccando auocatur, metu gehennæ, aut aliarum poenarum, & malorum, alioqui omnino peccatur, nisi hæc mala, & aduersa perhorresceret.

Quintò queritur, An timor mundanorum hominum sit per se malus? Respondet S. Thomas 2. 2. q. 19. art. 3. esse: non quòd per se malum sit metu ignominia, dedecoris, infamia, carceris, supplicij, mortis, iacturæ honorum, à malè agendo desistere: nam hic timor, seruorum quoque est, non mundanorum proprius, & iustorum hominum, similiter hic timor, communis est: Sed quòd metu horum malorū quis perperā faciat, in vitio est, & culpa; quoniam ne in minora mala incidat, maiora comitit, & perpetrat, ne in dedecus & infamia incurrat, culpā contrahit: ne ignominia, aut honorū iacturā sustinere cogatur, peccatū facit.

Sextò queritur, Quibus temporibus spei præcepto, & lege compellamur ad actum sperandi præstandum? Respondet, Spei præceptum habere suam vim, cum penitentia præcepto, & lege compellimur ad antecedentia vitæ peccata detestanda, vel ad amandum Deum super omnia. Neque enim quis de peccatis dolere, aut Deum ante omnia diligere potest, vt oportet sine spe veniæ impetranda, aut simpliciter absq; spe. **Quæres**, an homo post obtentam Dei gratiam, & veniam peccatorum, aliquo certo tempore debeat spei actum elicere, & an absolute, & simpliciter sit datum præceptum, quo spei actum præstare cogamur, etiam quando nulla alia lege debemus opus alicuius alterius virtutis efficere? Respondet, Spei præceptum esse nobis diuinitus impositum, tanquam remedium ad peccatorum veniam consequendam, & Dei gratiam, & charitatem impetrandam: & proinde hoc præcepto, & lege tenemur ijs temporibus, in quibus oportet nos reconciliari Deo, quem per peccatum offendimus, in cuius iram incidimus, à cuius gratia, & amicitia cecidimus. Alijs verò temporibus difficile est desistere præcisè, quando nam spei actum præstare debeamus, nisi cū spes nostra tentatur: tūc enim, ne desperemus, spem nostram corroborare, & firmare compellimur. **Item**, semper eo animo esse debemus, ne contra spem aliquid perpetremus.

Septimò queritur, Quot genera peccatorum aduersentur spei? Respondet, ea omnia ad quatuor, aut summum, ad quinque capita reuocari. **Primum** est, cum quis abiicit spem beatitudinis æternæ, vel gratiæ, aut veniæ peccatorum, aut vitæ melioris. Et hoc est desperationis crimen. **Alterum** est, cum quis sibi, hoc est, suæ industriæ labori, viribus, & meritis quippiam boni tribuit, quod Deo acceptum non referat: quod, præsumptionis peccatum, hoc est, arrogantia, Theologi vocant. **Tertium** est, cum quis spem suam ex toto, vel ex parte in aliquo bono creato constituit tanquam in præsidio, & remedio, quod per se solum ad salutem adipiscendam sufficeret. Non enim prohibemur in hominibus, aut alijs procreatis rebus spem collocare, tanquam in ijs, quæ nos vna cum Dei auxilio inueniunt, atque promoueant ad finem vltimum consequendum. **Quartum** est, cum quis in rebus aduersis spem in Deo non ponit: cum quis item suæ vitæ emendationem differendo, & procrastinando ad finem vitæ rejicit: in hoc

enim, licet quis lethale crimen non semper admittat; leuius tamen sæpe delinquimus: nisi tempus occurrat, quo malefacta detestari per penitentiam debeamus. **Quintum** est, cum quis Dei bonitatem tentat, quod facit, cum à Deo petit, vt res aliqua fiat extra cursum, & ordinem rerum, hoc est, insolito, siue non consueto, nature modo, & ordine. Quare eiusmodi peccatum ex genere, & natura sua lethale est: petere nimirum miracula, & naturalis ordinis mutationem absque iusta causa, & legitima. Fas tamen nobis est precari Deum, vt suam nobis voluntatem declaret, quamuis occultam, si tamen bene petamus, vt eam feliciter commodius assequamur, & ne eum aliquando offendamus.

Octauò queritur, An si cui Deus patefecerit eum perpetuo damnatum iri, immuans, & liber sit ab omni lege, & præcepto sperandi peccatorum veniam, & vitam æternam? Huic quæstioni plenè satisfecimus, lib. 2. c. vlt. q. 3.

Cap. III.

De Charitate in Deum.

PRIMUM illud in quæstionem venit, An charitas in Deum sit verè, & propriè amicitia hominis ad Deum? Respondet S. Tho. 2. 2. q. 23. art. 1. esse amicitiam. Et certè id ex scripturis aperte colligitur. Ioan. 15. ait Christus discipulis: *Non dicam vos seruos, sed amicos; paulò post: Vos amici mei estis.* Iac. 2. Abraam dicitur Dei amicus. Sap. 7. *In finitimi thesauri est hominibus quo qui vti sunt, participes facti sunt amicitia Dei.* Item Plal. 138. *Nimis honorati sunt amici tui, Deus.* Nam amicitia tria requirit, & continet, vt constat ex Arist. lib. 8. *Ethic. c. 3. & 4.* primum est certa quorūdam bonorum communio, in qua tanquā in fundamento fulcitur: vt amicitia discipulorum, cōsanguineorum, comilitonum, concinuum, & similibus. Est enim hominis amicitia, societas in bono à quo contracta. Si in bono vtili, vel iucundo: amicitia nomen non meretur: qui enim causa utilitatis amicitias sequuntur, suis commodis: qui voluptatis causa, amorem sua ipsorū voluptate metiuntur. Non amicos diligunt, quia boni sint, sed quia vtilis, & iucundi: non amicum diligunt, sed quæstum, & voluptatem. Debet igitur amicitia in honestate, & virtute consistui. Alterum est, vt sit inter æquales: non enim amicitia est filij ad patrem, aut serui ad dominum, aut ciuium ad regem. Tertium est, vt amicitia sit amor beneuolentiæ, non concupiscentiæ: amicus enim amicum diligit propter ipsum, nō propter se. Hinc efficitur, vt inter amicos sit reciproca beneuolentia, & charitas; mutuos quidam amor, se etenim mutuo amore amici prolequantur, & se cum vicissim sua bona communicant.

Vnam igitur impedire videtur, quo minus charitas in Deū sit amicitia hominis ad ipsum, quod homo, & Deus inter se pares non sunt, sed infinitis partibus distant. Cæterum in hoc est Dei charitas, vt iustos non tanquam seruos, sed tanquam amicos amare voluerit, sed suorum consiliorum, & bonorum participes effecerit, cum quibus sua bona communicat. Deinde obijcies, quoniam pacto charitas possit esse inter hominem, & Deum, & inter ipsos homines amicitia; cū Deus homi-